

Sygn. akt XXIII Gz 577/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy i Zamówień Publicznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Anna Gałas

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2022 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa T. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 11 kwietnia 2022 r., sygn. akt XV GC 2056/21

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie, a rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawić Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy w Warszawie, w orzeczeniu kończącym postępowanie.

Sędzia Anna Gałas

Sygn. akt XXIII Gz 577/22

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 20 lipca 2022 r.

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2022 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie odrzucił wniosek pozwanego o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 21 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy wskazał, że zarządzeniem z dnia 15 marca 2022 r. pełnomocnik pozwanego został wezwany do uzupełnienia braku formalnego wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem poprzez złożenie oświadczenia, że odpis wniosku doręczono lub nadano przesyłką poleconą pełnomocnikowi przeciwnika, w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia wniosku. Pismem z dnia 25 marca 2022 r. (data prezentaty) pozwany wskazał, że w świetle aktualnego orzecznictwa nie ma obowiązku składania oświadczenia, o którym mowa powyżej przy składaniu wniosku o uzasadnienie. Sąd Rejonowy w wyniku nieuzupełnienia braku formalnego wniosku podjął decyzję jak w zaskarżonym postanowieniu, wskazując też odnośnie ocenianej kwestii procesowej, że nie podziela argumentacji Sądu Najwyższego zawartej w uzasadnieniu do uchwały z dnia 4 sierpnia 2021 r., III CZP 6/20.

Zażalenie na to postanowienie wywiódł pozwany. W zażaleniu pozwany zaskarżył rozstrzygnięcie w całości i wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości, poprzez przyjęcie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku oraz o sporządzenie uzasadnienia całości wyroku z dnia 21 lutego 2022 r. i jego doręczenie pełnomocnikowi pozwanej oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego w tym kosztów zastępstwa procesowego według

norm przepisanych. Względnie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Rozstrzygnięciu zarzucił, że zostało wydane z naruszeniem art. 132 § 1 oraz 128 §1 k.p.c. poprzez uznanie przez sąd I instancji, że odpis wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku winien zawierać oświadczenie o doręczeniu odpisu drugiej stronie albo o jego nadaniu przesyłką poleconą, pomimo tego, że powyższe pismo nie mieści się w kategorii spraw mających istotne znaczenie dla strony przeciwnej, a tym samym nie zachodzi konieczność doręczania jego odpisu w sposób pośredni czy bezpośredni, co w dalszej konsekwencji skutkowało naruszeniem art. 328 § 4 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i odrzuceniem wniosku pozwanej o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o oddalenie zażalenia w całości i o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przypisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne, co skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego argumentacja przyjęta przez Sąd Rejonowy, która doprowadziła do odrzucenia wniosku pozwanego o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 21 lutego 2022 r. nie jest przekonująca, szczególnie w aspekcie utrwalonej i znanej uczestnikom postępowań praktyki stosowanej przez sądy powszechne, również po 6 listopada 2019 r. oraz realizacji prawa dostępu do sądu II instancji.

Zgodnie z art. 128 § 1 k.p.c. do pisma procesowego należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom, a ponadto, jeżeli w sądzie nie złożono załączników w oryginale, po jednym odpisie każdego załącznika do akt sądowych. Natomiast w myśl art. 132 § 1 k.p.c. w toku sprawy adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy oraz Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej doręczają sobie nawzajem bezpośrednio odpisy pism procesowych z załącznikami. W treści pisma procesowego wniesionego do sądu zamieszcza się oświadczenie o doręczeniu odpisu pisma drugiej stronie albo o jego nadaniu przesyłką poleconą. Pismo niezawierające powyższego oświadczenia podlega zwrotowi bez wzywania do usunięcia tego braku. Przepis § 1 nie dotyczy wniesienia pozwu wzajemnego, apelacji, skargi kasacyjnej, zażalenia, sprzeciwu od wyroku zaocznego, sprzeciwu od nakazu zapłaty, zarzutów od nakazu zapłaty, wniosku o zabezpieczenie powództwa, skargi o wznowienie postępowania, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i skargi na orzeczenia referendarza sądowego, które należy złożyć w sądzie z odpisami dla strony przeciwnej. (§ 1¹).

Niewątpliwie wykładnia literalna wskazanych powyżej przepisów prowadzi do wniosku, że wszelkie pisma należy składać z odpisem dla doręczenia innym stronom, a w przypadku gdy obie strony reprezentowane są profesjonalnie wówczas pisma należy doręczać bezpośrednio za wyjątkiem tych wskazanych w art. 132 § 1¹ k.p.c., który to przepis wydaje się zawierać katalog zamknięty. Niewątpliwie również wśród enumeratywnie wymienionych pism nie pojawia się wniosek o sporządzenie i doręczenia uzasadnienia wyroku, a zatem kierując się jedynie wykładnią literalną należałoby w konsekwencji uznać, że wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia powinien podlegać wymogowi doręczenia bezpośredniego, przy reprezentacji zawodowej.

Faktem jednak jest, że w orzecznictwie i judykaturze występuje utrwalony od wielu lat pogląd, zgodnie z którym nie każde pismo należy składać do sądu wraz z odpisem. Sąd Najwyższy w uchwale dnia 27 października 2005 r., sygn. akt. III CZP 65/05 podjął się rozważań i odpowiedzi na pytanie czy przepis art. 128 k.p.c. przewidujący obowiązek dołączenia do pisma procesowego jego odpisów i załączników celem doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom - dotyczy także pisma procesowego zawierającego wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 328 § 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy przyjął, że art. 128 k.p.c. dotyczy tylko takich pism procesowych, które powinny być doręczane w odpisach innym osobom uczestniczącym w postępowaniu, ze względu na znaczenie dla strony przeciwnej.

Pismami mającymi znaczenie dla strony przeciwnej są np. takie, które umożliwiają podjęcie obrony (np. pozew, odpowiedź na pozew, środki odwoławcze), dotyczą gromadzenia materiału procesowego (np. wnioski dowodowe, pisma przygotowawcze) albo wpływają na tok postępowania (np. wnioski o odroczenie rozprawy, o zawieszenie lub podjęcie postępowania). Wskazane pisma zgodnie z naczelnymi zasadami postępowania cywilnego powinny być znane stronie przeciwnej, a więc podlegają doręczeniu. W ocenie Sądu Najwyższego nie ulega jednak wątpliwości, że można wyróżnić również pisma, które wywołują skutki wyłącznie w interesie wnoszącego, a ich treść i cel w żaden sposób nie mogą wpłynąć na sytuację procesową innych osób. Zdaniem Sądu Najwyższego nie powinno budzić wątpliwości, że „pismem, które ze względu na swą istotę i cel służy tylko interesowi osoby wnoszącej, jest wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 328 § 1 k.p.c.)” (uchwała SN z dnia 27 października 2005 r., III CZP 65/05, OSNC 2006/3, poz. 50, por. III PZP 6/20 (Legalis, nr 2599932)).

Mimo, że uchwała została podjęta w stanie prawnym przed nowelizacją KPC z lipca 2019 r., pozostaje aktualna. Stanowisko to potwierdza, podjęta już odnośnie do aktualnego stanu prawnego uchwała Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 sierpnia 2021 r. III PZP 6/20, gdzie w punkcie 2. stwierdzono, że: „odpis wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem nie podlega doręczeniu w trybie określonym w art. 132 § 1 KPC także po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469).”

W uzasadnieniu do wskazanej powyżej uchwały - którą Sąd Okręgowy aprobuje podobnie jak znane z publikatorów orzecznictwo sądów powszechnych, także w kontekście tego, że zmianie uległy zasady zaskarżania orzeczeń - Sąd Najwyższy odniósł się do wątpliwości pytającego sądu w zakresie wprowadzonych nowelizacją KPC z lipca 2019 r. zmian, w szczególności art. 369 k.p.c. zgodnie z którym apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem. (§1). Sąd pytający podniósł, że aktualnie wniosek o uzasadnienie stanowi „zapowiedź apelacji”, a tym samym wpływa na sytuację drugiej strony w procesie, bo ta może podnosić zarzuty formalne uzasadniające odrzucenie złożonego środka zaskarżenia.

Sąd Najwyższy uznał, że podnoszone argumenty nie mają wpływu na zmianę ugruntowanego orzecznictwa. Pogląd ten znajduje odzwierciedlenie w aktualnym orzecznictwie, co w sposób oczywisty wynika z analizy dostępnych publikatorów orzeczeń sądów powszechnych. Sąd Najwyższy podniósł też, że wniosek o uzasadnienie orzeczenia nie jest punktem zwrotnym w czynnościach przeciwnika, bo nie aktywuje jego czynności przygotowawczych. Te zaś rozpoczną się dopiero z momentem doręczenia apelacji (zażalenia) i po tej czynności będą gwarantowały odpowiedni termin na przedstawienie własnych racji. Słusznie również Sąd Najwyższy uchwycił, że złożenie wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem w odniesieniu do całości orzeczenia nie obliguje do zaskarżenia go w takiej części, czy w ogóle zaskarżenia. Poza tym strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika nie jest narażona na deficyt informacji o przebiegu procesu, bo świadczona pomoc prawna co do zasady temu zapobiega.

Uwypuklić należy, że odstępianie od utrwalonej wykładni może być uzasadnione jedynie ważnymi względami. Sąd Okręgowy dokonując ponownie analizy przedmiotowego zagadnienia doszedł do przekonania, że utrwalona dotychczas praktyka jest słuszniejsza niż podnoszone w uzasadnieniu sądu I instancji wątpliwości, które zasadniczo sprowadzają się do subiektywnego przekonania, że pogląd Sądu Najwyższego jest wadliwy.

Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Podkreślić należy, że oceny wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia pod kątem zarówno formalnym (jak również fiskalnym) dokonuje sąd rozpoznający sprawę, a nie pełnomocnicy stron. W przypadku wystąpienia braków sąd wzywa stronę do ich uzupełnienia i dopiero po ich uzupełnieniu wnioskowi nadaje się dalszy bieg. Może się zdarzyć tak, że strona tychże braków nie uzupełni, a zatem wniosek nie uzyska dalszego biegu, a tym samym przeciwnik nie będzie musiał podejmować żadnej aktywności procesowej.

Na marginesie zauważyć należy, że w przypadku złożenia przez stronę wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia obarczonego brakami, sąd wzywając stronę do uzupełnienia tychże braków nie wysyła odpisu wezwania dla strony przeciwnej – byłoby to bezprzedmiotowe albowiem nie niosłoby to dla strony przeciwnej istotnych informacji.

Procesowe znaczenie dla strony przeciwnej ma dopiero złożenie apelacji i to w terminie, bez braków formalnych i fiskalnych, wówczas przeciwnik ma nie tylko określony czas na reakcję, ale również sposobność do działania – przed doręczeniem mu odpisu apelacji nie złoży przecież na nią odpowiedzi. W ocenie Sądu Okręgowego żądanie przez stronę uzasadnienia orzeczenia jest przysługującym jej prawem, które realizuje się pomiędzy sądem a stroną żądającą uzasadnienia. Sam fakt złożenia wniosku o uzasadnienie nie oznacza, że po stronie przeciwnika zaistnieje konieczność dalszych czynności procesowych, albowiem na tym etapie (składania wniosku o uzasadnienie) nie wiadomo jeszcze, czy strona składająca wniosek w ogóle zaskarży orzeczenie. Wiadomo oczywiście, że uprawomocni się orzeczenie, co do którego nie złożono wniosku o uzasadnienie (też w części) ale jest to taka sama sytuacja, jak brak wniosku w całości.

W takim stanie rzeczy nie było podstaw faktycznych i prawnych do odrzucenia wniosku strony pozwanej o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 11 kwietnia 2022 r. i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem. Sąd I instancji w swoim uzasadnieniu w istocie prezentuje polemikę z uzasadnieniem uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2021 r. (III PZP 6/20), ale argumentacja nie jest przekonująca, szczególnie gdy akurat Sąd Najwyższy wszechstronnie uzasadnił odpowiedź na szeroko zaprezentowane różne zagadnienia prawne w sposób odpowiadający regułom tego procesu, odnosząc się do istotnych kwestii. Stanowisko to jest nie tylko sprawiedliwe ale też kierunkowo utrwalające zaufanie do wymiaru sprawiedliwości, bez generowania formalistycznych pułapek dla uczestników postępowania, poprzez wprowadzenie przeszkód w możliwości zaskarżenia wyroku.

Co więcej, sąd I instancji zdaje się też nie podziela tezy zasadniczej ww. uchwały SN, która sprowadza się do tego, że odstępienie od utrwalonej wykładni może być uzasadnione jedynie ważnymi względami, które w demokratycznym państwie prawnym tworzą zasady jednolitości i trwałości orzecznictwa Sądu Najwyższego. Sąd Rejonowy nie przedstawił ważkich argumentów uzasadniających odmienne stanowisko, a zaproponował działanie procesowe, które faktycznie zamykałoby stronie pozwanej dostęp do zaskarżania orzeczenia, już więc z tej przyczyny prezentowana wykładnia jest nie do przyjęcia, a racje Sądu Rejonowego niewystarczające dla obrony jego stanowiska. Gwarancje rzetelnego procesu powinny obligować sąd do poszukiwania wykładni, która umożliwi obronę stronom ich praw, a nie utrudni czy pozbawi możliwości zaskarżenia orzeczenia.

Sąd Okręgowy dostrzega też istotną niekonsekwencję w czynnościach sądu I instancji, ponieważ w świetle przepisu art. 132 § 1 i 1¹ k.p.c. bezpodstawne i sprzeczne z utrwaloną wykładnią było wzywianie pełnomocnika do usunięcia braku formalnego w przedmiocie oświadczenia o doręczeniu odpisu pisma drugiej stronie albo o jego nadaniu przesyłką poleconą. Taka interpretacja jest sprzeczna z wykładnią systemową i celem wprowadzenia tej normy, którym było przyspieszenie postępowania. Wskazanie na włączenie procesowego trybu naprawczego, aby umożliwić stronie dalsze działania, jest nieprawdziwe, ponieważ wychodzi z oczywiście negatywnego wobec strony założenia, że postąpiła ona wadliwie. Jeżeli wedle sądu I instancji, wniosek o uzasadnienie nie został wyłączony z katalogu pism podlegających bezpośrednim doręczeniom, a zatem tak jak w przypadku innych pism obowiązywał rygor oznaczony w art. 132 § 1 k.p.c., to z nieznanymi powodów nie został zastosowany. Jeżeli celem działania sądu I instancji miałyby być korzystny dla strony, stan umożliwienia jej zapoznania się z kierunkiem działania strony przeciwnej, to wniosek o uzasadnienie złożony w sądzie mógłby być z urzędu na zarządzenie sądu w odpisie doręczony stronie przeciwnej, gdyby był skuteczny. Takich działań jednak nie podjęto. Trzeba też dodać, że ustawodawca przy noweli KPC z lipca 2019 r. nie zdecydował się na zmiany art. 132 k.p.c. a zwłaszcza art. 132 § 1¹ k.p.c., co oznacza, że mimo pewnej zmiany otoczenia prawnego wniosku o uzasadnienie, aprobował poprzedni nurt orzecznictwa SN i sądów powszechnych, przyjmując słusznie, że będzie on kontynuowany.

Odnosząc się z kolei do stanowiska powoda w odpowiedzi na zażalenie, że pozwany niezasadnie wskazał na ewentualne przedstawienie SN zagadnienia prawnego, gdy nie powołał rozbieżnej linii orzeczniczej sądów odwoławczych, powołał jedynie starą linię orzeczniczą i jednostkową uchwałę Sądu Najwyższego, to powód nie ma racji, a jego ocena jest wyjątkowo powierzchowna. Otóż, akurat brak jest rozbieżności w orzecznictwie w związku z opisywanym zagadnieniem, gdyż jak trafnie podniósł skarżący próżno doszukać się orzeczeń sądów powszechnych, potwierdzających stanowisko, jak w zaskarżonym postanowieniu. Po drugie powoływana uchwała SN z dnia 4 sierpnia 2021 r. z pewnością ma istotne znaczenie w sytuacji, gdy wprost do zmian KPC z lipca 2019 r. bowiem zapadła właśnie

na tle powstałego zagadnienia prawnego w związku ze zmianą otoczenia prawnego obecnego pisma, jakim jest wniosek o uzasadnienie orzeczenia. Wreszcie, co też nie bez znaczenia, w tutejszym Sądzie, w ostatnim czasie rozpoznano co najmniej 6 zażaleń w tożsamyh sprawach (sygn. akt: XXIII Gz 1175/21, XXIII Gz 1205/21, XXIII Gz 1324/21, XXIII Gz 28/22, XXIII Gz 347/22, XXIII Gz 579/22) i we wszystkich tych sprawach sąd II instancji uchylił zaskarżone postanowienie nie podzielając stanowiska sądu I instancji. Można więc mówić o kontynuacji i raczej o jednolitości a nie o rozbieżności w orzecznictwie.

Reasumując, wniosek pozwanego o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 21 lutego 2022 r. w całości i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem (k. 264 akt sprawy), jako złożony w terminie, bez braków i opłacony podlegał pozytywnemu rozpoznaniu, co oznacza, że czynności w takim kierunku winien podjąć sąd I instancji.

W tym stanie rzeczy, wobec zasadności zarzutów zażalenia i nieprawidłowego rozstrzygnięcia sądu I instancji, zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c., a o kosztach orzekł zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c.

Sędzia Anna Gałas